

ברוך הוא מחוץ לארץ, בארץ זו לא ימות אחד מהם.

שנינו, אמר רבי אבא, עתידים ישראל לערב קרב בדרך אפרת וימותו מהם עם רב, ואחר כך יקומו בתחית המתים. יותר שלטון יהיה להם שמתו בדרך זו מכל שהיה לפניהם בירושלים.

ולמה נקרא שם המקום הקדוש של מקום זה לחם? משום שהוא משם הקדוש ברוך הוא שבו, שימותו שם על שמו י"ד, שימותו שם על שמו י"ה, לחם בגלות, בשביל שהוא משמו של הקדוש ברוך הוא.

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה. רבי אבא פתח, (ישעיה מט) ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה. מה רצה בזה? ישראל שלמטה ראה שיבאו בני ישראל לפניו, כשיבאו (שם יא) מעילים ומשנער ומחמת ומאיי הים, ויתפנסו כלם ויהיו רבים, תאמר השכינה: מאיפה כל אלה, ואין בהם פסול מבני נכרים? יאמרו לו, אנחנו פלנו מבניך ואין בנו נכרי עמנו, שיפרדו זה מזה ויכרות אותם כאחד, ויתגירו, וישבו גרים עם ישראל ויהיו כאחד.

שנינו, קשים גרים לישראל פספחת בעור החי, לארצם. פתוב (שם יד) פי ירחם ה' את יעקב ובחר עוד בישראל [וגו'] ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב. כשישובו לארצם הבנים ותהיה ביניהם אהבה, יהיה ה' אחד ושמו אחד, יתלוו גרים עם ישראל ויהיו להם פספחת בכשרם.

וכך כך למה? בא שמע, אמר רבי שמעון, על תחומי הארץ שלכל אחד יהיה רצון לדור בארץ ישראל ויתראו הדגרים

דקדשא בריך הוא, לבר לארעא, בארעא דא, לא ימות חד מנהון.

תנא, אמר רבי אבא, עתידין ישראל לאגתא קרבא בארעא דאפרת, וימותון עמא סגיא מנהון, ובתר כן לחיי מיתנא יקומו. ויתיר שלטנא יהא להון דמיתין בארעא הדין, מפל דיהא קדמיהון בירושלם.

ולמה אתקרי שמא דאתרא קדישא, (דף רטו)

דאתרא הדין לחם. בדיל דהוא מן שמא דקודשא בריך הוא ביה, דימותון תמן על שמייה, י"ד, דימותון תמן על שמייה י"ה, לחם בגלותא, בדיל דהוא מן שמייה דקודשא בריך הוא:

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה.

רבי אבא פתח, (ישעיה מט) ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה, מאי קא מיירי, ישראל לתתא, חזי דיייתון בנוהי דישראל קדמיה, פד ייתון (ישעיה יא) מעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים ואתפנשו כלהו ויהון סגיאין. תימא שכינתא מאן אינון פלהון, ולא בהון פסול מבני נוכראה. יימרון ליה, אנחנא כלנא מברך, ולית בנא נוכראה בהון, דיתפרשון דא מן דא וכרת להון פחדא, ויתגירו, יתובון גיורין עם ישראל, ויהון פחדא.

תנא, קשים גרים לישראל פספחת בעור

החי, לארעהון. פתיב (ישעיה יא) פי ירחם ה' את יעקב ובחר עוד בישראל וגו' ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב, פד יתובון לארעהון ברנא, ויהוין רחימו בהון, (זכריה יד) יהיה ה' אחד ושמו אחד, יתלוו גיורין עם ישראל ויהוין להון פעומקא בבשריהון.

וכך כך למה. תא שמע, אמר רבי שמעון, על תחומין דארעא, דכל חד יהא רעוא

כתוב (שם נד) ויתדתיך חזקי. רוצה לומר, היתדות שהיו עמך מהתחלה, חזקי אותם, ועזר להם יותר משאר העמים כביכול, שאפה הסתפלת לחזק אותם בכל העמים האחרים, ויהיו רבים.

ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלהים בזה. רבי שמעון שנה, מכאן (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. יאמר ישראל למטה, כשישראל עליהם מלמעלה, בני הם, שנתי לי הקדוש ברוך הוא תורה, כמה שדעתם ומנהגייהם אמתיים בהנהגות התורה ושנתי להם.

בא ראה, כשהיו ישראל תחת כנפי השכינה, (התורה) שלקחם נקראת זה, זהו שכתוב (שמות טו) זה אלי ואנוהו. ובכל זמן שלא היה דוד מדבר תחת כנפי השכינה דבר זה, אלא מתנבא מה שיהיה, נקראת זאת. רב נחמן אמר מכאן, (תהלים כז) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לפי וגו' בזאת אני בוטח, זאת - זו תורה תהיה לכשיבא המשיח, ולכן (שיר ב) וקול התור נשמע בארצנו. למה נמשלה התורה לגוזל? מה גוזל קולו ערב - אף דברי התורה קולם ערב, והקול הזה יהיה כשיבא המשיח ליום הדין.

למדנו, הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים - אלו האבות של המרפכה שמן העולם הם יקומו ויתראו. עת הזמיר הגיע - התשבחות שישבחו הלויים כשישובו לעבודתם כבתחלה. וקול התור - אשר נתן לי אלהים בזה, דברי תורה שהם ערבים, פתגמי דאורייתא,

למידר בארעא דישראל, ותסתער דיורין. פתיב, (ישעיה נד) ויתדתיך חזקי, צבי למימר, סיכיא דהויין עמו מעקרא, אתקיף יתהון, וסייע יתהון יתיר משאר עממין. כביכול דאת סכי לאתתקפא יתהון בכל עממא אחרא, ויהון סגיאין:

ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלהים בזה, רבי שמעון תאני מהכא, (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, יאמר ישראל לתא, כד ישראל עליהון לעילא, בני אינון, דיהב לי קדשא בריך הוא אורייתא, כמה דתהון ונימוסיהון קשיטין, פנימוסי אורייתא (דאתיניבת לחון).

תא חזי, כד יהון ישראל תחות גדפי שכינתא, אורייתא) דלהון אתקריאת זה, הדא הוא דכתיב, (שמות טו) זה אלי ואנוהו, ובכל עדן דלא הוה דוד ממלל תחות גדפי שכינתא דא מלתא, אלא אתנבי מה דליהוי, אתקרינא זאת.

רב נחמן אמר מהכא, (תהלים כז) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לפי וגו' בזאת אני בוטח, זאת דא אורייתא ותהא לייתי משיחא, ובגין דא, (שיר השירים ב) וקול התור נשמע בארצנו. על מה אתמתלת אורייתא, לגוזלא. מה גוזלא קליה ערב, אף פתגמי אורייתא קליה ערב, ודא קלא יהא לייתי משיחא, ליומא דדינא.

תנא, הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים, דא אבהתן דמרפכה, דמן עלמא יקומון ויתחזו. עת הזמיר הגיע, תושבחתא דישבחו ליואי, כד יתובון לפולחניהון כדבבדמיתא. וקול התור, אשר נתן לי אלהים בזה, פתגמי דאורייתא,